

N:o 87.

Af herr **O. G. Eklund**, om nedsättning af postafgiften för trycksaker.

Vid 1898 och 1899 års riksdagar gjorde jag framställning om nedsättning i gällande korsbandsporto. Jag lyckades icke då vinna gehör för min önskan, men då vid behandlingen af kungl. propositionen om höjning af postbefordringsafgiften för tidningar vid fjorårets riksdag från flere håll uttalades sympati för en nedsättning af korsbandsportot för vanliga trycksaker eller eventuellt införande af ett särskildt, billigare bokporto, tillåter jag mig att i år förnya min framställning.

Korsbandsportot för vanliga trycksaker utgår nu med 4 öre per 50 gram.

Jämför man detta porto med portot för paket, finner man, hur ofantligt högt det förra är i förhållande till det senare.

Ett paket på $\frac{1}{2}$ kilo kostar 30 öre; ett korsband med samma vikt 40 öre. Är vikten 1 kilo, äro portosatserna respektive 50 öre och 80 öre; är vikten $1\frac{1}{2}$ kilo respektive 75 öre och 1 krona 20 öre.

I Tyskland är korsbandsportot till och med 50 gram 3 pf.

50	»	»	»	100	»	5	»
100	»	»	»	250	»	10	»
250	»	»	»	500	»	20	»
500	»	»	»	1 kilo	»	30	»

I fråga om inländska bref utgår portot efter en fallande skala i förhållande till vikten.

	Bref vägende intill	15 gram	kostar	10 öre.
	» » från	15 till 125	» »	20 »
	» » »	125 » 250	» »	30 »
	Sammalunda ock numera i fråga om paket.			
Paket	vägende intill	$\frac{1}{2}$ kilo		30 öre.
»	» öfver	$\frac{1}{2}$ till	1	» 50 »
»	» »	1 »	1 $\frac{1}{2}$	» 75 »
»	» »	1 $\frac{1}{2}$ till och med	3	» 1 krona.
»	» »	3 » » »	5	» 1 » 50 öre.

I fråga om korsbandsportot finnes ingen sådan fallande skala. In- och utländska portosatser stå i följande förhållande till hvarandra:

Ett 15 grams bref inom Sverige 10 öre.

» » » » till utlandet (utom Danmark och Norge) 20 »

Ett brefkort respektive 5 och 10 öre.

Ett bref på 100 gram inom Sverige 20 öre, till utlandet 1 krona 40 öre.

Men i fråga om korsbandsportot är skillnaden nästan ingen. Att sända en bok på 350 gram i korsband till Sundbyberg kostar 28 öre, till den mest aflägsna plats i Nordamerikas förenta stater 35 öre.

Proportionerna härvidlag äro icke rimliga.

Svenska tidningar få sändas mot ett porto af 1 öre per 50 gram. En bundt tidningar på 350 gram från Stockholm till Göteborg kostar 7 öre; en bok med samma vikt 4 gånger detta belopp.

Bevillningsutskottet vid 1898 och 1899 års riksdagar ställde mot dessa siffror, hvilka jag redan då anförde, blott sin subjektiva uppfattning, att portosatsen för i korsband sända vanliga trycksaker icke vore för hög. Den stora skillnaden mellan å ena sidan det vanliga korsbandsportot och å andra sidan tidningsportot betydde icke, sade utskottet, att det förra vore för högt utan snarare att det senare vore synnerligen lågt.

Trots denna uppfattning har sedan dess bevillningsutskottet förordat och Riksdagen infört ett ännu lägre tidningsporto, nämligen för s. k. tidningsutgifvarekorsband.

En tidningsutgifvare kan nu sända 20 nummer af sin tidning med en sammanlagd vikt af 1 kilo till 20 olika personer för 12 öre, under det att en bokförläggare, som i korsband sänder ett enda bokexemplar, som väger 1 kilo, får betala 80 öre.

Enligt den utredning, som postverket vid 1898 års riksdag

verkställde, skulle postverket på en nedsättning med 50 procent af det ifrågavarande korsbandsportot mista 40,000 kronor i inkomst. Men postverket själft ställde i utsikt, att tillväxten i försändelsernas antal skulle uppväga denna minskade inkomst, hvadan således den pekuniära sidan af frågan icke borde spela någon roll. Vidare fruktade postverket för alltför stor tillväxt i korsbandens antal, hvilken tillväxt säkerligen snart skulle framkalla ökade kostnader.

All erfarenhet visar, att billigare pris ökar omsättning. Äfven vårt svenska postverks historia torde bestyrka detta. Har postverket någonsin förlorat på den nedsättning i bref-, paket- och postanvisningsporto, som tid efter annan gjorts? Har manne icke den ökade omsättningen icke blott uppvägd de förut hafda inkomsterna utan därjämte betalt de ökade omkostnaderna och lämnat vinst!

Att ett med 50 procent nedsatt korsbandsporto skulle öfverhoppa posten med korsband är öfverdrifvet. Alla större paket skulle fortfarande sändas som ilgods med järnvägen, ty icke ens tidningsportot, 1 öre på 50 gram, är billigare än järnvägens taxa för ilgods, när det är fråga om större paket. Ett paket på 5 kilo exempelvis till Hallsberg kostar på järnvägen som ilgods 40 öre, som postpaket 1 krona 50 öre, som tidningskorsband 1 krona. Sändt i tre korsband mot trycksaksporto (högsta vikt 2 kilo) skulle det betinga ett pris af 4 kronor och, i fall portot vore hälften så stort, 2 kronor. Af dessa siffror torde framgå, att en nedsättning i korsbandsportot icke skulle medföra någon så oerhörd tillströmning, att postkupéerna i alltför hög grad af dem toges i anspråk. Det blefve hufvudsakligen små korsband på omkring $\frac{1}{2}$ kilos vikt, som skulle öka i antal.

Postverket anförde äfven som skäl för sitt afstyrkande, att korsbanden ofta nog vore skrymmande. För skrymmande korsband kunde ju, liksom för skrymmande paket, stadgas en tilläggsavgift (50 procent för paket).

Jag anser, att det är billigt och klokt, att tidningarna hafva låga postbefordringsavgifter, men att det ock vore önskvärdt, att äfven de, som sprida böcker, erhöles någon förmån. De hafva nu knappast någon möjlighet att direkt till köparen sända enstaka exemplar af skrifter och mindre böcker, enär intet billigt befordringsätt härför finnes. De äro hänvisade till att använda mellanhänder, som tillsändas större antal exemplar för distribution.

Sedan jag nedskref ofvanstående, har kungl. proposition om afsevärd nedsättning i paketportot för Riksdagen framlagts.

På samma gång jag tillkännager min liffiga anslutning till kungl. generalpoststyrelsens förslag, kan jag dock icke underlåta att ställa detta förslag vid sidan af samma styrelsens år 1898 uttalade farhåga för att postens utrymme ej skulle räcka till för ökad antal korsbandsförsändelser.

Blifva de lägre paketportosatserna gällande, så kommer sannerligen utrymmet att tagas i anspråk. De nu föreslagna portosatserna äro så billiga, att de i vissa fall understiga järnvägens ilgodstariff. Detta gäller i all synnerhet i fråga om befordring till längre bort belägna orter, hvilket framgår af följande jämförelse:

Försändelse kostar till		Som ilgods.	Som postpaket.
Göteborg	vikt högst 1 kilo	50	30
»	» 1—2 »	50	50
»	» 2—3 »	75	50
»	» 3—5 »	75	75
Malmö	» högst 1 »	60	30
»	» 1—2 »	60	50
»	» 2—3 »	85	50
»	» 3—5 »	85	75
Luleå	» högst 1 »	80	30
»	» 1—2 »	80	50
»	» 2—3 »	105	50
»	» 3—5 »	105	75

Häraf torde tydligt framgå, att postverket i fråga om paketbefordring har att, med så låga portosatser, påräkna en kolossalt ökad trafik, gent emot hvilken en stegring i antalet små korsbandsförsändelser ingenting betyder.

Med stöd af det anförda, tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen måtte besluta nedsättning i korsbandsportot för vanliga trycksaker till 2 öre pr 50 gram, dock lägst 4 öre, vid lokalbefordran 2 öre eller, eventuellt, införandet af ett särskildt bokporto enligt dessa grunder.

Stockholm den 27 januari 1905.

Oskar Eklund.